

Beszámoló

**a Városi Óvodák Fáy lakótelepi tagóvodája
két nevelési nyelvű óvodai program bevezetésének tapasztalatairól**

Pápa, 2010-09-08

Készítette:

**Morvai Marianna
óvodavezető**

Bevezetés

2007. novemberében született meg a döntés arról, hogy a 12 NATO és Békepartnerségi ország együttműködésében megvalósuló stratégiai légi szállítás kapacitás fejlesztésére a felajánlott bázisok közül a résztvevő nemzetek a magyar bázist, Pápát választották.

Az előkészítési folyamat keretében 2008. január 28-tól február 1-ig városunkban járt az elhelyezést vizsgáló NATO delegáció. A delegáció 5 munkacsoportban – oktatás, egészségügy, rekreáció, elhelyezés, munkaerő piac – részletesen vizsgálta a város és térsége nyújtotta lehetőségeket.

Az ideérkező családok gyermekei részére szükséges oktatási feltételek biztosítása érdekében Pápa Város Önkormányzata - az oktatási munkacsoport véleményének figyelembevételével - 13/2008. (II.28.) határozatával döntött az érintett intézmények kijelöléséről, felújításáról, valamint a szükséges továbbképzések pénzügyi fedezetének biztosításáról.

1. Személyi feltételek

Az 1. számú melléklet mutatja be a személyi feltételek kialakításával kapcsolatos adatokat.

A személyzet jelentős létszámban vett részt a Nyugat-magyarországi Egyetem Pedagógiai Karának és a Soproni Idegennyelvi Intézetének továbbképzésein. A továbbképzések többségében munkaidőn kívül és hétvégén zajlottak.

A kétnyelvű csoportokban dolgozó óvónőknél előfeltétel, hogy legalább az egyikük rendelkezzen megfelelő angol nyelvtudással, így a pedagógiai folyamatban ő használja az angol nyelvet a gyermekkel történő kommunikációban. A másik óvónő alapfokon ért és beszél angolul, ő főként magyar nyelven beszél a gyermekekkel. 2009. szeptemberétől, az óvónők munkáját valamennyi érintett csoportban, a délelőtti időszakban angolul jól beszélő rész munkaidős pedagógiai asszisztens segíti. A programban résztvevő pedagógusok munkája nagyban hozzájárult, hogy az érintett szülők és az óvodavezetés is sikeresnek ítéli meg az eddigi tevékenységet. Mind szakmailag, mind a nyelvtudás szintjén magas az elvárás irányukban, emellett szükség van az empátiájukra, együttműködő képességükre.

A kétnyelvű csoportokban dolgozókon kívül az óvodavezető, az óvodatitkár és további 2 óvónő alapfokon ért és beszél angolul, mely főként az ügyintézés és a helyettesítések esetében fontos. Véleményem szerint az angol nyelv további gyakorlása, tökéletesítése a jövőben is feladatunk.

2. Tárgyi feltételek

A 2. számú táblázatban a férőhelybővítéseket, berendezési tárgyak, eszközök beszerzését és ezek költségvonzatait szemléltetem.

Két ütemben történt férőhelybővítés az óvodában. 2008 őszére az úgynevezett mini csoport csoportszobájának bővítésével az előírásoknak megfelelő méretű foglalkoztatót és kiszolgáló helyiségeket alakított ki a fenntartó. Az épület 120 gyermek fogadására vált alkalmassá.

2008/2009. nevelési évre maximum 10 külföldi gyermek érkezésével számoltunk, akiket az addig szükségférőhelyen ellátott 16 magyar kisgyermek mellett kívántunk elhelyezni.

Az előzetes várakozásokat meghaladó létszámban érkeztek nem magyar állampolgárságú gyermekek és természetesen a beíratási körzetben keletkező igények kielégítő ellátása miatt vált indokolttá az addig 5 csoportos óvodánk további bővítése 2009 szeptemberében. A tornaszoba bevonásával alakítottuk ki a 6. csoportot, így óvodánk 140 férőhelyesre bővült. Az elhelyezés nem ideális ugyan, de próbálunk alkalmazkodni a helyzethez. A berendezések, eszközök beszerzésénél törekedtünk az ár – érték arányhoz, szem előtt tartottunk az esztétikumot, praktikumot és a minőséget. Kellemes, szép belső tereket tudtunk kialakítani. Gondot fordítottunk arra, hogy a leszűkült terület ellenére a megnövekedett gyermeklétszámot a technikai személyzet zökkenőmentesen tudja kiszolgálni és minél hatékonyabban részt tudjon venni a gyermekek ellátásának közvetlen segítésében. Megszüntettük a pancsoló medencét, melyre korszerűtlensége és balesetveszélyessége miatt került sor és új ivókutat telepítettünk az udvarra. A megszüntetéssel nagyobb játszóteret nyertünk a gyermekek udvari játékához. Óvodánk számára segítséget jelentettek az Amerikai Egyesült Államokból kapott eszközök, melyeket a mindennapokban jól tudunk használni. Informatikai eszközparkunk egy lappal bővült. Ennek köszönhetően módomban áll mobil, az irodától független, valamint az óvodatitkárral egy időben történő számítógép használatra. Szakmai munkánk prezentációihoz, de szülőknek szóló képes beszámolókhöz is rendelkezésünkre áll egy projektor. Mindkettőt pályázati forrásból kaptuk.

Az átalakítások utáni helyreállítási munkálatokban, a takarításban, berendezésben minden dolgozó aktívan vett részt.

3. *Létszámadatok*

A 3. számú melléklet a 2008/2009. nevelési évtől a 2010/2011. nevelési évig mutatja be az óvodáskorú gyermekek létszám adatait.

A külföldi gyermekeket a 2008/2009. nevelési évben egy, a 2009/2010. és a 2010/2011. nevelési években három-három integrált csoportban fogadtuk.

A külföldi gyermekek létszáma indokolta a három, két nevelési nyelvű csoport megszervezését. Pillanatnyilag a magyarral együtt 7 különböző anyanyelvet beszélő gyermek csoporttal foglalkozunk. A csoportokban a nem magyar ajkú gyermekek aránya 45 % körül mozog.

Tapasztalataink szerint az eredmények gyorsabban mutatkoznak meg, ha a befogadó magyar gyermekközösség magasabb életkorú, aránya nagyobb a csoportban, hiszen így a beilleszkedési törekvésekre több támogató figyelem jut, erősebben hatnak az alkalmazkodást segítő gyermeki magatartásminták.

A csoportok létszáma 20-23 fő között ideális, hisz a vegyes életkor, eltérő szocializációs szintek, a soknyelvű közeg miatt fontos, hogy minden kisgyermekre megfelelő figyelem irányuljon. Az alapvető kihívás az, hogy míg a tiszta magyar csoportokban nincsenek nyelvi nehézségek, a kulturális gyökerek, tradíciók azonosak, a gyermeknevelési szokások hasonlóak, az óvodáztatás emlékei a családokban hagyományozódnak valamint érzelmileg és mentálisan is összeköt a nemzeti együtvé tartozás, addig a külföldi gyermekeket is nevelő csoportokban ezek a kohéziós erők, mint nevelési alapok hiányoznak és számolni kell a gyermek és a család esetleges beilleszkedési nehézségeivel is.

A külföldi gyermekek fogadásával emellett olyan többletfeladatok is jelentkeztek, mint pl. angol nyelvű információk készítése, angol nyelvű levelezés, a szülők kérdéseire, problémáira való reagálások, külön szülői értekezletek, fogadóórák szervezése tolmács szervezése, stb. A megnövekedett adminisztrációs feladatok a 12 órában rendelkezésre álló óvodatitkáron kívül az óvodavezetőre és az angolos óvónőkre hárul.

4. *Pedagógiai munka*

Erről a témáról nehéz röviden beszélni. Nagyon küzdelmes, fáradtságos napjaink mellett csodálatos élmények, sikerek, örömek részesei is vagyunk. A 2009 őszén bevezetésre került „magyar-angol két nevelési nyelvű óvodai nevelési program” a „Helyi Óvodai Nevelési Programot” nem változtatta meg, csupán kiegészítette azt. A kétnyelvű csoportokban ez alapján zajlik a nevelés. Értelmezésünk szerint az angol és magyar nyelv elsajátításának alapvető közege a játék, mely az óvodáskori tanulás legfontosabb színtere. A gyermekek az anyanyelv elsajátításhoz hasonlóan, kényszermentesen, a tevékenységekhez, a hétköznapi beszédhez kapcsolódva, dalok, mondókák segítségével ismerkednek az idegen nyelv hangzásával, szavaival, fogalmaival. Elsősorban szókinccsalapozásra törekszünk, illetve a sokszor hallott beszédek használatát, az egyszerűen szerkesztett beszéd megértését tartjuk fontosnak. A gyermekek idegennyelvi fejlődésében természetesen vannak különbségek, hisz gyermekek egyik része fogékonyabbak, mások pedig kevésbé azok. Az első hat hónap szinte mindenkinél látszólag eredménytelenül telik el, majd hamarosan, napról napra bővül a nyelvtudásuk. A „csendes periódust” követően például egy 4 éves lengyel kisfiú és egy ugyanennyi idős bolgár kislány meglepő intenzitással halad előre az angol és magyar nyelv párhuzamos elsajátításában. Az eltérő anyanyelvű gyermekek barátságukhoz közvetítő nyelvet választanak. Például egy magyar és egy holland kislány között az angol lett a közvetítő nyelv, de egy amerikai és egy svéd kislány a magyart használta. Több külföldi gyermek, noha nem nagyon szólal meg, nagyon jól ért magyarul. Tolmácsolnak később jött azonos anyanyelvű társaiknak.

Az egyik amerikai fiú angolul ezt mondta a pedagógiai asszisztensnek: Mondhatod magyarul is, mert megérttem. A magyar gyermekek angol tudása is szépen fejlődik. A tavalyi középső – nagy csoportban a testnevelés foglalkozások az utolsó hónapokban kizárólag angolul zajlottak. Bármelyik nyelvről is legyen szó, a gyermekek nagy többségének nincs akcentusa.

A kétnyelvű, integrált csoportokban a beszoktatási idő a nyelvi nehézségek miatt elhúzódik. A gyermekek körében eleinte bizony gyakrabban fordul elő érzelmi labilitás, kezdetben nem igazán tudnak mit kezdeni egymással. Nem könnyű bevonni őket közös tevékenységekbe, nehéz megtartani a figyelmüket, szokniuk kell a környezetüket, a szabályokat, még az ételeinket is. Főként a nem angol ajkú gyermekek nevelése jelenti a nagyobb kihívást, a velük való foglalkozás során használjuk a testbeszédet és gyakran kérjük a szüleik közreműködését. A beszédértés elindulásával szinkronban mintegy fél év alatt rögzül a napirend és a szokásrend, kialakul az érzelmi biztonságuk, majd kezdetét veszi az igazi óvodai élet. A gyermekek koruknak, fejlettségüknek megfelelően vesznek részt az óvoda minden tevékenységében és a különböző eseményeken, mint pl. az ünnepeken, a jeles napok programjain, rendezvényeken, kirándulásokon, uszodai foglalkozásokon, színházi előadásokon, stb.

A külföldi gyermekek jellemzően jól érzik magukat az óvodában. Családjaik magyarországi beilleszkedését is segíti, hogy gyermekük a helyi óvodába jár, mert ez megkönnyíti számukra a befogadó ország szokásainak megismerését, a személyes kapcsolatok felvételét. A szülők körében végzett elégedettség mérés alapján összegezve elmondható, hogy a szülők többségének, hovatartozástól függetlenül tetszik a különböző nemzetekből érkező gyermekek együttes nevelése a befogadó ország gyermekeivel. Értékesnek tartják a más nemzetiségű gyermekekkel, kultúrával, nyelvekkel való korai ismerkedést. A külföldi szülőknek alapvetően jó benyomása van a magyar óvodai rendszerről. Rugalmasan viszonyulnak a helyi nevelési sajátosságokhoz, ugyanakkor néhány kritikai észrevételt is megfogalmaztak, melyekben jellemzően a hazájukban megszokott nevelési, oktatási szisztéma tükröződik vissza, pl. az írás, olvasás tanulás korábbi megkezdése vagy az ebéd utáni alvás szükségletlensége. A magyar és nem magyar családok hajlanak a közös ismerkedésre, a külföldieket érdekli Magyarország. A nyelvünket eleinte lelkesen tanulják, de aztán nagyon nehéznek találják.

Az integrált nevelés hatékonyságának növeléséhez járul hozzá reményeink szerint nyertes TÁMOP 3.4.1 B-08/2 pályázatunk, mellyel a külföldről érkező nem magyar állampolgárságú, nem magyar ajkú gyermekek befogadása, nevelése és oktatása a pápai Városi Óvodák intézményben című projekttel 7.564.838 Ft támogatást nyertünk el.

- A pályázatban megfogalmazott céljaink a következők: A migráns gyermekek beilleszkedésével, a velük való foglalkozással kapcsolatos tudnivalók, módszerek megismerése, felkészülés a migráns gyermekek fokozódó óvodai létszámának befogadására.
- A projekt fő tevékenységei: Az interkulturális nevelés óvodai gyakorlatának megismerése, képzések - a magyar, mint idegen nyelv tanítása módszereinek megismerése -, a jó gyakorlat kimunkálása, nemzetközi konferencia, tapasztalatcsere, Európai Unió kapcsolatok kiépítése, honlap készítés.

A projekt elkezdődött. Holland tanulmányúton vettünk részt, továbbá egy szakmai rendezvényt is tartottunk. A következő időszak képzéssel, szakmai munkával és egy a családokkal közös programmal folytatódik.

A 4. számú táblázatban két nevelési nyelvű programhoz kapcsolódóan készített szakmai anyagainkat tüntettük fel, ezzel illusztrálva az óvodánkban folyó sokrétű pedagógiai alkotó munkát. Izgalmas, kísérletező munka kellős közepén vagyunk. Munkatársaimmal jelenleg is azon dolgozunk, hogy a korai kétnyelvűséggel, valamint a magyar és migráns gyermekek együttnevelésével összefüggő jó gyakorlatot kimunkáljuk óvodánkban. Programunkkal, módszereinkkel, jártasságunkkal már átadható, kutatható tapasztalatokkal rendelkezünk. Több ízben fogadtunk hallgatói csoportokat a Benedek Elek Pedagógiai Karról, emellett egy nyelvészeti kutatómunka is megkezdődött nálunk.

Köszönöm a megtisztelő figyelmet és kérem a beszámolómmal elfogadását!

Pápa, 2010. szeptember 8.

Morvai Marianna
óvodavezető

Mellékletek: A magyar - angol kétnyelvű óvodai nevelés feltételeinek megteremtése

1. Személyi feltételek:

1/A.

DÁTUM	KÉPZÉSEK	HELYSZÍN	LÉTSZÁM
2008. július	Szaktárszertani, angol szaknyelvi kurzus (52 óra)	Sopron	7+8
2008. július	Idegen nyelv átadás az óvodákban angol - német nyelven	Sopron	7+8
2008/2009.	Alapfokú angol nyelvtanfolyam (240 óra)	Pápa	7
2008-2010.	"Angol nyelv az óvodában" szakirányú képzés	Sopron	2
	"Angol nyelv az óvodában" szakirányú képzés	Sopron	1
	"Angol nyelv az óvodában" szakirányú képzés	Sopron	1
2009/2010.	"Óvodáskori magyar-angol kétnyelvűség" szakirányú képzés	Sopron	1
2010/2011.	Magyar, mint idegen nyelv tanítása, migráns gyermekek nevelése	Sopron	5

1/B.

DÁTUM	SZAKMAI LÁTOGATÁSOK	LÉTSZÁM	SZERVEZŐ	HELYSZÍN
2008. márc.	Angol, mint idegen nyelv tanítása az óvodában	4	Fáy A. Ltp-i Tagóvoda	Lewinsky A. Gyakorló Óvoda, Sopron
2009. április	Angol, mint idegen nyelv tanítása az óvodában, migráns gyermekek integrált nevelése	5	NyME B.E. Ped. Kar, Idegennyelvi Intézete	Wiener Neustadt óvodái, Ausztria
2009. okt.	Angol, mint idegen nyelv tanítása az óvodában	4	NyME B.E. Ped. Kar, Idegennyelvi Intézete	Montessori Óvoda, Csepel
2010. április	Angol, mint idegen nyelv tanítása az óvodában, migráns gyermekek integrált nevelése	8	PVÖ	Campen óvodái, Nemzetközi Iskola Arnheim, Hollandia

2. Tárgyi feltételek:

DÁTUM	MEGNEVEZÉS	RÉSZLETEZÉS
2008 július- augusztus	Férőhely bővítés	▪ 18 m²es, 16 férőhelyes szükségcsoport kibővítése 48 m²-es, 25 férőhelyesre ▪ Új gyermekmosdó építése, gyermeköltöző kialakítása ▪ Vezetői iroda, irattár áthelyezése
		Berendezési tárgyak, eszközök biztosítása, kipótlása
2008. okt.	Eszközadomány	Játékok, könyvek,
		Fejlesztő (foglalkozási) eszközök
2009. aug. - nov.	Férőhely bővítés	▪ A 6. csoport berendezése, kialakítása a tornaszobában,
		▪ Gyermeköltöző berendezése
		▪ Egy fős gyermekmosdó kiépítése a tornaszoba szertárban
		▪ Technikai feltételek javítása
		▪ Pancsoló medence megszüntetése, ivókút kialakíttatása
2010. jún.	Informatikai eszközök	Laptop, projektor, szoftver

3. sz. melléklet

2008/2009. nevelési év

Külföldi gyermekek érkezése:

S.sz.	HÓNAP	FŐ	ÁLLAMPOLGÁRSÁG
1.	október	2	svéd
2.	január	2	amerikai
3.	március	5	amerikai
4.	április	2	holland
5.	május	1	amerikai
	május	3	norvég
6.	július	1	amerikai
	Összesen:	16	

Külföldi gyermekek életkor szerinti megoszlása:

KORCSOPORT	LÉTSZÁM
Kiscsoportos korú	9
Középsős korú	5
Nagycsoportos korú	2
Összesen:	16

Külföldi gyermekek létszámának változása:

Iskolát kezdett:	6
Óvodában maradt:	7
Megszakította óvodai jogviszonyát:	3
Összesen:	16

Külföldi gyermekek nemzeti megoszlása:

NEMZETISÉG	LÉTSZÁM
amerikai	9 fő
holland	2 fő
norvég	3 fő
svéd	2 fő
Összesen:	16 fő

2009/2010. nevelési év

Külföldi gyermekek létszámának alakulása:

Kezdő létszám	33
Év közben érkezett, visszairatkozott gy.k	5
Év közben távozott gy.k	8
Összesen:	30
Iskolát kezdők:	14
Óvodában maradók:	16

Külföldi gyermekek életkor szerinti megoszlása:

KORCSOPORT	LÉTSZÁM
Kiscsoportos korú	17
Középsős korú	12
Nagycsoportos korú	4
Összesen:	33

Külföldi gyermekek nemzeti megoszlása:

NEMZETISÉG	LÉTSZÁM
amerikai	22
bolgár	1
holland	4
lengyel	1
norvég	3
svéd	2
Összesen:	33

2010/2011. nevelési év

Külföldi gyermekek fogadása:

S.sz.	HÓNAP	FŐ	STÁTUSZ
1.	szeptember	16	óvodában maradó
		10	újonnan beiratott
	Összesen:	26	

Külföldi gyermekek életkor szerinti megoszlása:

KORCSOPORT	LÉTSZÁM
Kiscsoportos korú	10
Középsős korú	13
Nagycsoportos korú	3
Összesen:	26

(Tankötelessé válhat: 5 gy.)

NEMZETISÉG	LÉTSZÁM
amerikai	11
bolgár	2
holland	3
lengyel	2
norvég	5
svéd	3
Összesen:	26

4. SZAKMAI ANYAGOK

DÁTUM	DOKUMENTUM	KÉSZÍTETTE	FORDÍTOTTA
2009. április	Angol nyelvű ismertető az óvodáról	Morvai Marianna	Solymosi László
2009. május	Magyar-angol két nevelési nyelvű kiegészítő program	Morvai Marianna	
2009. július	TÁMOP 3.4.1. B-08/2 pályázat szakmai fejezete	Morvai Marianna	
2010. febr.	Szülői elégedettség mérés	Morvai Marianna	
2010. márc.	Amerikai ünnepek az óvodai életben	Osváth Anett	
2010. márc.	Norvég és svéd néphagyományok, nemzeti ünnepek és beépítésük egy multikulturális óvodai csoportba	Simon Ákosné	
2010. márc.	Az óvodában használatos gyakori angol kifejezések és szituációs gyakorlatok	Varga Ferencné	
2010. márc.	Játékos angol nyelvelsajátítás egy multikulturális óvodai csoportban	Happ Adrienn	
2010. április	Gyermekek fejlődését nyomon követő fejlődési lapok angol nyelvre fordítása	Városi Óvodák	Simon Ákosné, Osváth Anett, Nagy Adél, Happ Adrienn, Farkas Renáta
2010. jún.	Szakmai előadás, prezentáció: Kooperatív módszerek és a tevékenységközpontú nevelés kihívásai az óvodáskorú migráns gyermekek integrációja során	Morvai Marianna	
Folyamatos	Angol nyelvű nyomtatványok, tájékoztatók készítése	Morvai Marianna, Simon Ákosné, Osváth Anett, Nagy Adél,	Simon Ákosné, Osváth Anett, Nagy Adél, Happ Adrienn, Szölösi Ágnes
Folyamatos	Óvodában használt angol kifejezések, mondatok gyűjteménye	Simon Ákosné, Osváth Anett, Varga F.né, Happ Adrienn, Morvai Marianna	
Folyamatos	Óvodában jól használható angol nyelvű énekek, mondókák, versek, mesék gyűjteménye	Morvai Marianna Simon Ákosné, Osváth Anett, Varga F.né, Nagy Adél, Happ Adrienn,	